

MEDIEREA FAMILIALĂ ÎN PORTUGALIA

Participarea voluntară și necesitatea ca acordul să fie aprobat de o instanță sau de un ofițer de stare civilă

În Portugalia, medierea este voluntară. Părțile implicate într-un conflict privind chestiuni de dreptul familiei privind copiii sau soțul/soția pot recurge, de comun acord, la medierea familială publică sau privată. Instanța de judecată poate, de asemenea, recomanda părților medierea, dar nu le-o poate impune fără consimțământul lor.

Se poate recurge la medierea familială înainte de a introduce o acțiune în instanță sau la Oficiul Stării Civile (*Conservatória do Registo Civil*) sau după ce o acțiune este deja pendinte. **În ambele cazuri, acordul la care s-a ajuns în chestiuni de dreptul familiei trebuie să fie aprobat de instanță sau de Oficiul de Stare Civilă pentru a deveni executoriu.** Reprezentanții părților (dacă există) pot participa, de asemenea, la ședințele de mediere – și, practic, uneori fac acest lucru. Legea nr. 29/2013 din 19 aprilie 2013 detaliază principiile generale aplicabile în ceea ce privește medierea.

Medierea în cadrul acțiunilor judecătorești

Dacă părțile recurg la **medierea familială înainte de a introduce o acțiune** și dacă se ajunge la un acord, părțile ar trebui să solicite aprobarea acordului la **Oficiul Stării Civile ales de părți**. Astfel de acorduri pot acoperi aspecte privind soții (spre exemplu, divorțul, obligațiile de întreținere între soți, locuința familiei, folosirea numelui de familie al fostului soț) sau aspecte privind copiii (spre exemplu, acordul privind răspunderea părintească anexat la un acord de divorț sau acordul privind obligațiile de întreținere a fiilor majori). Înainte de aprobarea de către Oficiul Stării Civile, ministerul public (*Ministério Público*) va emite o opinie asupra acordului, dacă acordul se referă la răspunderea părintească față de minori.

Dacă medierea familială are loc înainte de introducerea unei acțiuni în instanță **cu singurul scop de a se conveni asupra răspunderii părintești față de minori** (fără a fi vorba și de un acord de divorț sau de separație de corp), părțile trebuie să solicite aprobarea acordului de către instanța de judecată adecvată.

Dacă **medierea familială are loc în timp ce se află pe rol o acțiune judiciară**, aceasta se va desfășura după cum urmează:

În cadrul acțiunilor judiciare privind răspunderea părintească (spre exemplu, încredințarea minorilor, dreptul de vizită, pensiile de întreținere pentru minori), există o audiere tehnică specializată și o fază de mediere. După ce părțile sunt citate la o ședință de către un judecător, în cazul în care părțile nu ajung la un acord, judecătorul va amâna discuțiile pentru o perioadă cuprinsă între două și trei luni și va îndruma părțile către unul dintre următoarele mecanisme alternative: medierea, atât timp cât părțile consimt sau solicită să fie trimise la mediere sau audierea tehnică de specialitate, oferită de serviciile de asistență tehnică ale instanței. După expirarea perioadei de amânare, discuțiile vor fi reluate și, dacă s-a ajuns la un acord prin unul dintre mecanismele menționate mai sus, judecătorul va examina și va aproba acordul. Dacă nu se ajunge la niciun acord, cauza va continua cu etapa contencioasă.

De regulă, în toate acțiunile civile, inclusiv cele privind soții (spre exemplu, divorțul sau separația de corp, obligațiile de întreținere între soți și foști soți, atribuirea locuinței familiale, în absența unui acord inițial), articolul 273 din Codul de procedură civilă (*Código de Processo Civil*) permite instanței de judecată să amâne procedura și să trimită cauza la mediere, dacă niciuna dintre părți nu se opune trimiterii.

În conformitate cu articolul 272 alineatul (4) din Codul de procedură civilă, părțile pot solicita, de asemenea, de comun acord, să amâne procedura pentru o perioadă de trei luni și, în acest timp, să recurgă la mediere din proprie inițiativă.

Dacă se ajunge la un acord prin mediere în timp ce procedura se află pe rol potrivit cazurilor descrise mai sus, părțile trebuie să **solicite aprobarea acordului de către instanța de judecată**.

Acțiunile privind conflictele de familie care intră în competența Oficiului Stării Civile trebuie introduse cu acordul prealabil al ambelor părți; în caz contrar, ele sunt de competența instanțelor de judecată. Din acest motiv, recurgerea la mediere din inițiativa părților poate fi utilă înainte de începerea procedurii. După inițierea procedurii la Oficiul Stării Civile, articolul 14 alineatul (3) din Decretul-Lege nr. 272/2001 din 13 octombrie 2001 prevede că Ofițerul Stării Civile trebuie să informeze soții care solicită divorțul despre existența serviciilor de mediere. Prevederea le permite părților, în timp ce procedura de divorț de comun acord este pendinte la Oficiul Stării Civile, să recurgă la mediere în vederea reconcilierii soților sau pentru revizuirea acordului privind răspunderea părintească, anexat la acordul de divorț, dacă există o moțiune în acest sens din partea ministerului public.

Alegerea mediatorului public sau privat, durata și costul medierii

Ca regulă generală, medierea familială **se poate derula timp de maximum trei luni**, în conformitate cu articolul 272 alineatul (4) din Codul de procedură civilă. Medierea poate depăși această perioadă numai în cazuri excepționale și justificate în mod corespunzător.

Dacă părțile recurg la **medierea privată**, trebuie să plătească onorariul mediatorului. Respectivul onorariu, precum și regulile și programul de mediere sunt stabilite în protocolul de mediere semnat de părți și de mediator la începutul medierii. Ministerul Justiției păstrează o **listă** a mediatorilor publici și privați pe care părțile o pot consulta în vederea alegerii unui mediator privat:

Pentru a recurge la **medierea publică**, părțile ar trebui să contacteze **Biroul pentru soluționarea alternativă a litigiilor** (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) din cadrul Direcției Generale Politică în domeniul justiției (*Direção Geral da Política de Justiça*) și să solicite o ședință prealabilă medierii. Ședința poate fi programată telefonic (+351 808 26 2000) sau prin intermediul unui **formular online**. În cadrul ședinței prealabile medierii, se semnează un protocol de mediere între părți și mediator. Se stabilește perioada, se programează ședințele și se explică regulile de procedură.

Costul medierii familiale publice este de 50€ pentru fiecare parte, indiferent de numărul ședințelor programate. Onorariul de 50€ se plătește de fiecare parte la începutul medierii publice. Onorariile mediatorilor din sistemul public nu sunt plătite de către părți, ci de către Direcția Generală Politică în domeniul justiției, pe baza unei planificări legale.

Ședințele publice de mediere pot să se desfășoare la sediul Direcției Generale Politică în domeniul justiției sau într-un spațiu pus la dispoziție de primăria localității în care își au domiciliul părțile.

În cadrul medierii publice, părțile pot alege un mediator dintr-o listă de mediatorii publici selectați. Dacă nu o fac, Biroul pentru soluționarea alternativă a litigiilor din cadrul Direcției Generale Politică în domeniul justiției va desemna un mediator din lista mediatorilor publici, în ordine consecutivă și luând în calcul apropierea de zona de domiciliu a părților. De regulă, desemnarea se face pe cale electronică.

Dacă părțile au dreptul la **asistență judiciară**, care poate acoperi costul medierii.

Medierea transfrontalieră și co-medierea

În cazul unui **litigiu transfrontalier**, care face imposibilă desfășurarea ședințelor față în față, medierea se poate derula prin videoconferință.

În Portugalia, **mediatorii din alte state membre** pot să se înregistreze pentru a fi incluși pe lista mediatorilor familiali compilată de Ministerul Justiției (care include mediatorii publici și privați) și să fie selectați pentru lista mediatorilor familiali publici (prin licitație publică). În ambele cazuri, se vor aplica aceleași condiții ca în cazul mediatorilor naționali.

În Portugalia, **co-medierea este permisă**, atât în sistemul de mediere public, cât și în sistemul privat. Co-medierea poate fi aplicată la alegerea părților sau la sugestia mediatorului, în cazul în care acesta consideră că este cea mai bună abordare a cauzei respective.

Linkuri utile/Legislația aplicabilă:

Puteți consulta site-ul web al [DGPJ](#) pentru linkuri către:

legislația națională privind medierea: [Legea nr. 29/2013 din 19 aprilie 2013 \(Legea privind medierea\)](#);

[lista mediatorilor familiali publici și privați](#);

informații generale privind medierea.

Cererile de mediere publică se pot face telefonic la numărul (+ 351) 808262000 sau prin intermediul [formularului online](#).

Pentru a cunoaște costurile aferente medierii publice, puteți consulta linkul de mai jos:

[Cum puteți depune o cerere de mediere familială | Justiça.gov.pt \(justica.gov.pt\)](#)

Prețurile aferente medierii private pot să fie diferite de cele indicate pentru medierea publică.

Notă finală

Informațiile din această fișă informativă au caracter general și nu sunt exhaustive; ele nu au caracter de obligativitate pentru punctele de contact, Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială, instanțele de judecată sau orice alte persoane. Aceste informații nu au scopul de a înlocui consultarea legislației aplicabile în vigoare.

Ultima actualizare: 04/05/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.